

KRAJSKÝ PAMIATKOVÝ ÚRAD NITRA

Naše číslo: KPUNR-2019/24499-2/91949/KRM

Vybavuje/kontakt: Ing. arch. Kramárová Zuzana/037 24 51 812

Nitra, dátum: 07.11.2019

Krajský pamiatkový úrad Nitra (ďalej len „KPÚ Nitra“) podľa ustanovenia § 11 odsek 1 zákona NR SR č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov (ďalej len „pamiatkový zákon“) ako vecne príslušný správny orgán a podľa ustanovenia § 9 odsek 5 pamiatkového zákona ako miestne príslušný správny orgán na úseku ochrany pamiatkového fondu, vydáva toto

z á v ä z n é s t a n o v i s k o :

KPÚ Nitra v zmysle § 32 odsek 10 pamiatkového zákona po preskúmaní prípravnej dokumentácie obnovy časti národnej kultúrnej pamiatky (ďalej len „kultúrnej pamiatky“), predloženej dňa 04.11.2019 Mestom Nitra, Štefánikova trieda 60, Nitra, ktoré je podľa výpisu z listu vlastníctva č. 3681 vlastníkom časti kultúrnej pamiatky (ďalej len „kultúrna pamiatka“), na Štefánikovej triede č. 50, parc. č. 2041, k. ú. Nitra, evidovanej v Ústrednom zozname pamiatkového fondu (ďalej len „č. ÚZPF“) pod číslom 11871 ako kasáreň, parc. č. 2041, 2042, k. ú. Nitra, v nadväznosti na rozhodnutie KPÚ Nitra o zámere obnovy časti kultúrnej pamiatky zo dňa 16. 02. 2017, číslo: KPUNR-2017/5392-2/11273/KRM, a rozhodnutie KPÚ Nitra o zámere obnovy časti kultúrnej pamiatky č. KPUNR-2019/17678-2/59525/KRM zo dňa 26.07.2019,

s ú h l a s í

s predloženou prípravou dokumentáciou: „Inventarizácia časti okien býv. kasární (tržnice) na Štefánikovej triede v Nitre, (sprac.: Peter Buday, Ing. arch. Lýdia chovancová Budayová, PhD., garnt úlohy: PhDr. Zuzana Zvarová, november 2019) a požaduje pri realizácii obnovy okien dodržanie nasledovných podmienok:

1. Rozsiahla resp. celoplošná výmena okenných výplní (aj za presné kópie) je neprípustná.
2. V rámci obnovy položky č. 1 (okno O 01), č. 21 (okno O 21), č. 22 (okno O 22), č. 35 (okno O 35), č. 36 (okno O 36), č. 37 (okno O 37), teda v cca 6 prípadoch, je prípustné uvažovať s ich nahradením presnou kópiou. (Pri položke č. 1 v maximálnej možnej miere zachovať historické vnútorné krídla). Presná kópia je okno dvojitej konštrukcie, zhotovené podľa originálu stolárskeho výrobku (podľa pôvodného okna z obdobia výstavby), pri zachovaní rovnakého členenia, tvaru, proporcií, materiálu, rozmerov a konštrukcie, s rovnakou profiláciou, a spôsobom uzatvárania (obrtlíky) a otvárania (vonkajšie krídla von otvárajú, vnútorné krídla dnu otvárajú).
3. Všetky ostatné okná (54 ks) vrátane všetkých vnútorných krídel a všetkých ich pamiatkovo hodnotných prvkov, detailov a použiteľných kovaní (najmä skriňové konštrukcie a vnútorné krídla okien) v maximálnej možnej miere zachovať a repasovať (umelecko-remeselne obnoviť) a prezentovať na pôvodnom mieste a obnoviť v súlade s návrhom obnovy podľa prípravnej dokumentácie „Inventarizácia časti okien býv. kasární (tržnice)

na Štefánikovej triede v Nitre, (sprac.: Peter Buday, Ing. arch. Lýdia Chovancová Budayová, PhD., garant úlohy: PhDr. Zuzana Zvarová, november 2019) .

4. V prípade nenávratného poškodenia akýchkoľvek častí okna, je tieto možné lokálne doplniť protézou, resp. predmetnú časť lokálne nahradiť presnou kópiou zhotovenou podľa originálu výrobku, pri zachovaní rovnakého tvaru, materiálu, proporcií, rozmerov, konštrukcie, konštrukčného riešenia, s rovnakou profiláciou, členením a v prípade okenných krídel s rovnakým počtom závesov, rovnakých spôsobom fixovania okien, rovnakým spôsobom uzatvárania a otvárania (vonkajšie krídla von otváravé, vnútorné krídla dnu otváravé).
5. Presnou kópiou originálu je možné lokálne nahradiť len nenávratne poškodené a neopraviteľné časti a prvky okien. Úbytok hmoty originálu v rámci obnovy obmedziť na nevyhnutné minimum.
6. Uprednostniť zachovanie a opravu jednotlivých prvkov a častí originálov okien, resp. ich doplnenie protézovaním pred nahradením celej časti okna presnou kópiou (napríklad vonkajšie krídla).
7. Zachovať všetky pôvodné kovania a ich mechanizmy, vrátane skrytých (olivy, pololivy, páky s kruhovým ukončením, závesy, uholníky, atď.), očistiť od vrstiev sekundárnych náterov, odhrdziť, poškodené opraviť a sfunkčniť. V prípade sadania (poklesu) okenných krídiel vymeniť závesy, resp. pánty. Chýbajúce, resp. dopĺňané kovania na všetkých oknách prispôbiť v maximálnej možnej miere (tvarovo a materiálovo) originálu.
8. Na zrepasované okná, resp. na kópie častí okien, opätovne namontovať použiteľné očistené kovania, chýbajúce, resp. dopĺňané kovania na všetkých oknách prispôbiť v maximálnej možnej miere (tvarovo a materiálovo) originálu.
9. Výber zamýšľaných dopĺňaných kovaní (závesy, obrtlíky, podobrtlíky, úchyty, závesy a pod.) predložiť na schválenie a odsúhlasenie KPÚ Nitra.
10. Za účelom zlepšenia tepelno-technických vlastností okien je možné vonkajšie von otváravé okenné krídla (aj v prípade repasácie pôvodných vonkajších krídel, aj v prípade výroby presných kópií originálov vonkajších krídel) zaskliť izolačným dvojsklom minimálnej hrúbky, iba ak to umožní pôvodná konštrukcia a dimenzie profilov okenných krídel. Do okien, na ktorých sa zachovali pamiatkovo hodnotné vnútorné krídla (historické vnútorné krídla), do vnútorných krídel neosadzovať dvojsklo. Všetky pamiatkovo hodnotné okenné krídla je možné zaskliť iba jednoduchým zasklením. Konštrukčné riešenie, členenie, rozмеры, proporcie, profilácie a spôsob fixácie a smer otvárania okenných krídel sa nesmú meniť oproti originálu, ani za účelom zlepšenia tepelnotechnických vlastností okien, ani užívateľských štandardov. Počet závesov nesúcich jednotlivé krídla musí zostať zachovaný. Poloha osadenia okien vo vzťahu k fasáde a interiéru musí zostať zachovaná. Zasklenie je možné vymeniť za nové, priehľadné sklo, prípadne za sklo so zlepšenými tepelnoizolačnými vlastnosťami, ale len v prípade, ak bude jeho osadenie možné do pôvodného rámu vonkajších krídel (resp. jeho presnej kópie) so zachovaním ich dimenzií, profilácií a proporcií a pôvodného počtu závesov.
11. V prípade, že sa niektoré časti konštrukcie okien budú v rámci umeleckoremeselnej obnovy javiť ako nenávratne poškodené a vyvstane potreba ich výmeny za presnú kópiu, je nevyhnutné prizvať na posúdenie a písomné odsúhlasenie KPÚ Nitra. Nahradiť originál presnou kópiou je možné iba vo výnimočných prípadoch a iba lokálne, v prípade nenávratného poškodenia v rozsahu prevažnej časti konštrukcie okna, výlučne po písomnom odsúhlasení KPÚ Nitra. Definitívny rozsah nahradenia jednotlivých častí okien za presné kópie určí KPÚ Nitra v priebehu obnovy.
12. Pri obnove jednotlivých okien zachovať najmä:
 - a) dvojité konštrukcie okien (resp. pôvodnú konštrukciu konkrétneho okna)
 - b) pôvodné a pamiatkovo hodnotné vnútorné krídla
 - c) materiál (presné kópie, časti okien zhotoviť z rovnakého dreva ako originál)
 - d) spôsob uzatvárania(otvárania) okien
 - e) profiláciu, rozмеры, proporcie a subtilnosť okien (rámy, krídla, atď.)

- f) počet závesov nesúcich jednotlivé krídla
 - g) polohu osadenia okien vo vzťahu k úrovni fasády a interiéru.
 - h) spôsob a smer otvárania okenných krídel.
 - i) pamiatkovo hodnotné pôvodné kovania
 - j) pôvodné zasklenia
 - k) pamiatkovo hodnotné mreže
13. Odborne preveriť za účasti KPÚ Nitra stav pôvodných okenných krídel uskladnených v podstrešnom priestore pre ich opätovné použitie v rámci obnovy okien podľa návrhu na obnovu v predloženej prípravnej dokumentácii inventarizácie. V prípade, ak sa zistí, že nie je možné okenné krídla opätovne (z dôvodu ich technického stavu) použiť, je nevyhnutné tieto pôvodné krídla zachovať vcelku vrátane kovaní a uskladniť v rámci objektu kultúrnej pamiatky v priestore s vhodnými podmienkami a zabezpečiť ich pred akýmkoľvek poškodením. O mieste uskladnenia informovať KPÚ Nitra.
 14. Realizácia vnútorných parapetov je prípustná. Ich konštrukčné a materiálové riešenie a umiestnenie konzultovať s KPÚ Nitra.
 15. Oplechovanie a akékoľvek úpravy vonkajších omietaných parapetných rím je neprípustné. Parapetné rímky zachovať ako omietané bez oplechovania (podľa existujúceho stavu).
 16. Na ohliadku okien vybraným dodávateľom prác, k odbornému prevereniu stavu pôvodných okenných výplní, ako aj k začiatku prác na umelecko-remeselnej obnove okien prizvať pracovníka KPÚ Nitra.
 17. Pred začatím umelecko-remeselnej obnovy zvolať stretnutie za účasti realizátora prác a KPÚ Nitra.
 18. Definitívne farebné riešenie a povrchovú úpravu exteriérovej a interiérovej časti okien vrátane všetkých prvkov a detailov určí KPÚ Nitra na základe sondážneho zistenia primárnej farebnosti a povrchovej úpravy na stretnutí pred začatím obnovy, ktoré bude zvolané po oznámení začiatku obnovy vlastníkom nehnuteľnosti. Sondáž a zistenie pôvodnej farebnosti vykoná KPÚ Nitra.
 19. Pred realizáciou povrchových úprav výplní otvorov pripraviť fyzickú vzorku náteru, ktorá bude odsúhlasená KPÚ Nitra.
 20. Pri všetkých okenných výplniach uplatniť povrchovú a farebnú úpravu, ktorú v rámci exteriéru aj interiéru určí KPÚ Nitra na stretnutí pred začatím obnovy.
 21. Pred začatím umelecko-remeselnej obnovy zrealizovať umelecko-remeselnú obnovu repasáciou na vzorovom okne a zhotoviť vzorovú presnú kópiu v súlade s podmienkami rozhodnutia č. KPUNR-2019/17678-2/59525/KRM zo dňa 26.07.2019.
 22. Následne prizvať KPÚ Nitra na posúdenie a písomné schválenie zrealizovanej umelecko-remeselnej obnovy vzorového okna a presnej kópie okna.
 23. Realizačné práce na obnove kultúrnej pamiatky môžu začať až po posúdení a písomnom schválení oboch vzorových okien KPÚ Nitra.
 24. Pred a počas realizácie obnovy okien sú nutné konzultácie KPÚ Nitra s realizátorom obnovy.
 25. Kópiu tohto záväzného stanoviska odovzdať dodávateľovi realizačných prác obnovy ako podklad na uzatvorenie zmluvy.
 26. **Vlastník kultúrnej pamiatky má povinnosť oznámiť KPÚ Nitra vopred začiatok obnovy a predpokladaný koniec obnovy aj v prípade akejkolvek, iba čiastkovej obnovy.**

Uskutočňovanie stavebno-technických prác:

- Písomne ohlásiť začiatok stavebno-technických prác súvisiacich s obnovou pamiatky najmenej s dvojtýždňovým predstihom KPÚ Nitra.
- Vlastník/stavebník bude počas prác na obnove pravidelne zvolávať kontrolné dni za účasti KPÚ Nitra.
- Každá zmena odsúhlasenej prípravnej a projektovej dokumentácie musí byť schválená KPÚ Nitra.

- KPÚ Nitra vydá osobitné záväzné stanovisko o každej prípravnej a každej projektovej dokumentácii obnovy kultúrnej pamiatky podľa § 32 odsek 10 pamiatkového zákona.

Štátny pamiatkový dohľad v zmysle § 11 odsek 2 písmeno a) pamiatkového zákona na úseku ochrany pamiatkového fondu bude vykonávať Krajský pamiatkový úrad Nitra.

Podľa § 44a pamiatkového zákona toto záväzné stanovisko stratí platnosť po uplynutí troch rokov odo dňa vydania, ak nedôjde k jeho použitiu na účel, pre ktorý je určené.

Odôvodnenie:

Podkladom pre vydanie záväzného stanoviska k prípravnej dokumentácii časti obnovy kultúrnej pamiatky bola žiadosť zo dňa 04. 11. 2019, ktorú podalo Mesto Nitra, Štefánikova trieda 60, Nitra, ktoré je podľa výpisu z listu vlastníctva č. 3681 vlastníkom časti národnej kultúrnej pamiatky (ďalej len „kultúrna pamiatka“), na Štefánikovej triede č. 50, parc. č. 2041, k. ú. Nitra, evidovanej v Ústrednom zozname pamiatkového fondu (ďalej len „č. ÚZPF“) pod číslom 11871 ako kasáreň, parc. č. 2041, 2042, k. ú. Nitra, kópia listu z vlastníctva č. 3681, kópia katastrálnej mapy, prípravná dokumentácia: „**Inventarizácia časti okien býv. kasární (tržnice) na Štefánikovej triede v Nitre, (sprac.: Peter Buday, Ing. arch. Lýdia Chovancová Budayová, PhD., garant úlohy: PhDr. Zuzana Zvarová, november 2019)**“, rozhodnutie KPÚ Nitra o zámere obnovy zo dňa 16. 02. 2017, číslo: KPUNR-2017/5392-2/11273/KRM, rozhodnutie KPÚ Nitra o zámere obnovy č. KPUNR-2019/17678-2/59525/KRM zo dňa 26.07.2019.

Prípravná dokumentácia sa sústredila na inventarizáciu pamiatkovo hodnotných prvkov a detailov časti kultúrnej pamiatky, konkrétne na výplňové konštrukcie okenných otvorov hlavnej fasády (okná) hlavného krídla orientovaného do Štefánikovej ulice, a časti uličnej fasády bočného (severného) krídla orientovaného do Štúrovej ulice, a zároveň mala preveriť ich stav a rozsah zachovania originálu. Súčasťou inventarizácie je inventarizačný súpis pamiatkovo hodnotných prvkov (okien), s vyhodnotením rozsahu originálu, ich stavu, a s návrhom na obnovu.

Výsledky predloženej prípravnej dokumentácie posúdil KPÚ Nitra. Prípravná dokumentácia slúžila ako podklad pre stanovenie podmienok uvedených v tomto záväznom stanovisku.

Predmetom predloženej prípravnej dokumentácie bola inventarizácia, preverenie a zhodnotenie stavu pamiatkovo hodnotných okien vrátane ich pamiatkovo hodnotných prvkov a detailov. V predloženej prípravnej dokumentácii sa uvádza, že súbor pôvodných okien sa zachoval vo veľkom rozsahu. Podstatná časť zinventarizovaných okien je pôvodná, pochádza z obdobia výstavby a disponuje výnimočnými pamiatkovými hodnotami. Okná počas existencie stavby prešli viacerými opravami, ktoré však v prevažnej väčšine koncepčne vychádzali z originálov a doplnili ho v intenciách výrazu originálu. Pre nesporné pamiatkové hodnoty okenných je z hľadiska zachovania pamiatkových hodnôt predmetnej kultúrnej pamiatky v zmysle pamiatkovej ochrany všetky pôvodné okná nutné zachovať a umeleckoremeselne obnoviť. Ich celoplošná výmena je neprípustná. Pri pamiatkových objektoch je nutné zohľadňovať a chrániť hodnotu autenticity. V zásade je možná lokálna výmena veľmi poškodených a neopraviteľných častí a to za kópie originálu rovnakého tvaru, materiálu a konštrukcie.

Predložená inventarizácia zdokumentovala jednotlivé typy okien a zhodnotila technický stav okien. Vyhodnotenie technického stavu okien vo všeobecnosti konštatuje, že stav vnútorných (pôvodných) súčastí okien je lepší ako stav vonkajších (sekundárnych) častí okien (sekundárne von otvárajúce vonkajšie krídla). Inventarizácia však uvádza, že uvedené poznatky nemôžu nahradiť odborné technické posúdenie. Detailné posúdenie môže jednoznačne stanoviť len podrobný technický prieskum, ktorý zhodnotí narušenie konštrukcií a drevnej hmoty. Vlastník na základe tohto tvrdenia inventarizácie oslovil odborníka na realizáciu stolárskych výrobkov s referenciami na realizáciu historických objektov pre odborné technické posúdenie stavu jednotlivých okien. Odborník vykonal niekoľkokrát miestnu miestnu ohliadku, za účasti KPÚ Nitra. Odborník na realizáciu stolárskych

výrobkov konštatoval zlý technický stav najmä vonkajších častí okien, ktoré sú už sekundárne vymenené. Ďalej konštatoval, že všetky okná sú repasovateľné a je možné ich obnoviť umelecko-remeselne.

Na základe vykonaných miestnych obhliadky a konzultáciách s odborníkom v oblasti umelecko-remeselnej obnovy historických okien a vlastníkom, KPÚ Nitra požaduje repasáciu okien.

Výmena za kópie jednotlivých častí je prípustná, ak sa pri realizácii preukáže vysoký stupeň poškodenia konštrukcie celej časti okna. Vymeniť je možné len nenávratne poškodené časti konštrukcie okien, a to za kópie originálu rovnakého tvaru, rozmerov, materiálu a konštrukcie. V prípade takéhoto zistenia je nutné výmenu konzultovať a schváliť s KPÚ Nitra.

Výplne okenných otvorov sú významnou súčasťou architektonického výrazu stavby. Typ dvojitého „kastlíkového“ okna je možné bezpochyby považovať za vrchol stáročnej západnej staviteľskej skúsenosti, ktorá v mnohých ohľadoch nebola prekonaná ani mladšími výrobkami. Je preukázané, že po aplikovaní izolačných dvojskiel do vonkajších krídliel historického dvojitého okna, má tento typ okien oveľa lepšie tepelno-technické vlastnosti ako moderné jednoduché okná z plastu, či europrofilov. Takto upravené historické okno dosahuje súčinitele prestupu tepla na úrovni požadovanej normou, dokonca pre nízkoenergetické domy.

Zhoršený technický stav nefunkčnosť ovládania originálov okien, dverí a ďalších prvkov je spôsobený zanedbanou a nedostatočnou pravidelnou údržbou, ktorej povinnosť vlastníkovi vyplýva z pamiatkového zákona (§ 27 a § 28 ods. 2 pamiatkového zákona). Súčasný technický stav okien, ako pamiatkovo hodnotných prvkov a detailov nie je dôvodom na ich celoplošnú výmenu.

V priebehu realizácie je nevyhnutné, aby vlastník z dôvodu zamedzenia a predchádzania prípadných pochybení v rámci realizácie umelecko-remeselnej obnovy pravidelne zvoľával kontrolné dni s prizvaním pracovníka KPÚ za prítomnosti realizátora obnovy.

Akúkoľvek zmenu prípravnej a projektovej dokumentácie je vlastník povinný konzultovať s KPÚ Nitra. KPÚ Nitra vydá osobitné záväzné stanovisko o každej prípravnej a každej projektovej dokumentácii obnovy kultúrnej pamiatky podľa § 32 odsek 10 pamiatkového zákona.

Odovzdanie kópie tohto záväzného stanoviska dodávateľovi prác na umeleckoremeselnej obnove okien pred uzatvorením zmluvy by malo zabezpečiť jeho včasné informovanie o podmienkach a požiadavkách KPÚ Nitra v rámci obnovy časti predmetnej kultúrnej pamiatky.

Záväzné stanovisko bolo vydané v zmysle zákona č.49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov.

Toto záväzné stanovisko nenahrádza rozhodnutia, povolenia alebo vyjadrenia, vyžadované podľa osobitných právnych predpisov.

Táto kópia záväzného stanoviska / rozhodnutia

zo dňa 07.11.19

č. KPUNR-2019/24499-2/91949/KRM

PhDr. Peter Jurkovič
riaditeľ

je zhodná s originálom a zostáva v platnosti.

Dňa 08.11.19 Podpis

Doručuje sa

Mesto Nitra, Mestský úrad v Nitre, Štefánikova trieda 60, Nitra

Doložka o autorizácii

Tento listinný rovnopis elektronického úradného dokumentu bol vyhotovený podľa vyhlášky č. 85/2018 Z. z. Úradu podpredsedu vlády Slovenskej republiky pre investície a informatizáciu z 12. marca 2018, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o spôsobe vyhotovenia a náležitostiach listinného rovnopisu elektronického úradného dokumentu

Údaje elektronického úradného dokumentu

Názov dokumentu, ku ktorému sa doložka vyhotovuje	Nitra, Štefánikova 50, parc. č 2041, k. ú. Nitra, záväzné stanovisko k prípravnej dokumentácii obnovy okien časti NKP „kasáreň“, č. ÚZPF 11871 - Inventarizácia časti okien
Identifikácia dokumentu, ku ktorému sa doložka vyhotovuje	KPUNR-2019/24499-2/91949/KRM

Autorizácia elektronického úradného dokumentu

Spôsob autorizácie elektronického úradného dokumentu	Mandátny certifikát a časová pečiatka
Dokument autorizoval úrad:	Krajský pamiatkový úrad Nitra
Dokument autorizovala oprávnená osoba:	PhDr. Peter Jurkovič
Oprávnenie:	1065, riaditeľ
Dátum a čas autorizácie:	08.11.2019, 10:00:57
Dátum a čas vystavenia časovej pečiatky:	08.11.2019, 10:00:59
Označenie listov, na ktoré sa autorizácia vzťahuje:	

Autorizácia príloh elektronického úradného dokumentu

Spôsob autorizácie elektronického úradného dokumentu	Dokument neobsahuje prílohy
Dokument autorizoval úrad:	
Dokument autorizovala oprávnená osoba:	
Oprávnenie:	
Dátum a čas autorizácie:	
Dátum a čas vystavenia časovej pečiatky:	
Označenie listov, na ktoré sa autorizácia vzťahuje:	

Informácia o vyhotovení doložky o autorizácii

Doložku vytvoril:	Názov	Krajský pamiatkový úrad Nitra
úradu		
IČO		31755194
Meno a priezvisko		Zuzana Kramárová
Dátum vytvorenia doložky:		08.11.2019
Doložka bola vyhotovená manuálne		

KRAJSKÝ PAMIATKOVÝ ÚRAD NITRA
Námestie Jána Pavla II. č. 8
949 01 NITRA

8.11.2019

